

Hezreti Muhammediň külliýesi

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Hezreti Muhammediň külliýesi HEZRETI MUHAMMEDIŇ KÜLLIÝESI

Prezident Erdogan Kipre gitdi. «Iňlis ýatakhany» diýen Prezident köşgüniň we Mejlis binasynyň Demirgazyk Kipr Türk respublikasynyň at-abraýyna gelişmeýändigini aýdyp, 500 gektar meýdanda haşamly-haýbatly täze «külliýäniň» gurluşygyna başlanjakdygyny mälim etdi. «Ine, döwlet bolmak diýip şuňa aýdylýar!»

Bir lukma, bir hyrka pelsepesini ýatladym...

Hezreti Muhammet (s.a.w) külliýesiniň – «Mesjidi-Nebewiniň» ýerini öz puluna satyn aldy.

Hezreti Muhammet (s.a.w) külliýäniň gurluşygynda özem işledi. Binanyň hurma agaçlaryndan edilen sütüni, hurma şahalary bilen basyrylan üçegi, daşdan gurlan diwary bardy. Oňa ýanaşyk gurlan öý bölegi-de (guburyň häzirki ýerleşen ýeri) kerpiçdendi.

(Külliýäniň «Suffa» diýlen bölegi okuwa we garyp-gasarlara bölünip berlipdi.) Bir gektarlyk külliýäniň 35 metrlik ininde we 30 metrlik boýunda daşdan tutulan binýadyň üstini çig kerpiçden örülen diwarlar tutýardy.

Külliýäniň günbatarynda Babürrahme, gündogarynda Babüjibril, gündogarynda Babüljenuby ady bilen üç gapysy bardy...

Gündogar tarapyndaky diwara ýanaşyk Hezreti Muhammediň (s.a.w) ýanyoldaşlary Hezreti Äşedir (r.a) Hezreti Sewde (r.a) üçin iki kiçijik otag salyndy.

Külliýedäki kiçi otaglaryň beýikligi elýeter belentlikdedi. Üçegi gum bilen basyrylandy we poly-da gumdy...

Öýleriň gapysy ýokdy. (Öýüne birinji gezek gapy goýan Süheýl ibn Amr boldy, emma Hezreti Omar (r.a) muňa garşy çykdy.)

Hezreti Muhammediň (s.a.w) külliýesi jemi 150m² ululykdady! Özem onuň mesjidiniň münberi-mähraby-da ýokdy. Hezreti Muhammet (s.a.w) jumga söhbetlerini bir agaç töňňesiniň üstünde oturyp ederdi.

• KÜLLIÝÄNIŇ GOŞLARY

Hezreti Muhammediň (s.a.w) öýünde aşagyna odur-budur zat sygar ýaly beýiklikde bir şerir (tekje -t.b.) bardy. Öýüň iň gymmatly goşy şudy.

Hezreti Muhammet (s.a.w) şeririň üstünde uklamagy gowy görüpdür. Ol bir öýde üçden köp şeririň bolmagyny isrip saýypdyr.

Haly araplaryň arasynda baram we öýlerde ulanylýanam bolsa, Hezreti Muhammediň öýünde haly ýokdy. Öýünde hurma şahalaryndan örülen bir hasyr (biz türkmenleriň gury gamyşdan örüp keçe basýan ýa-da gara öýüň daşyna tutýan çygyna meňzeş -t.b.) bardy. Agşamlaryna hasyr tuty-perde deregne-de ulanylýardy.

Düşegi – içi hurma süýüminden doldurylan deriden edilendi. Uklanda üstüne ýapynyňany – çözüsi çöpürden, argajy düýe ýüňünden edilen ýönekeýje «odeýaly» bardy.

Namazlygy «humra» diýilýän hurma agajyndan örülendi. (Ebu Dawudyň aýtmagyna görä, namazlygyň bir gyrasy ýanyk eken!)

Hezreti Muhammet geýnişinde bolşy ýaly, öýleriň çakdanaşa bezelmegini, meselem, haşamly tutylaryň ulanylmagyny isrip saýardy.

Onuň düşek hökmünde “sehwe”-ýüklügiň öňüne gerilen bezemen tuty sebäpli Hezreti Äşä (r.a) käýändigi barada maglumat bar. Köp kişide bolandygyna garamazdan Hezreti Muhammetde (s.a.w) çyra ýokdy. Ol daň atýança çyra ýakýanlara beýtmezligi ündärdi...

• ÝEKE GYMMATLY GOŞY

Ynansaňyz, külliýede hajathana-da bolmandyr. Öýlerden uzakdaky «menasi» diýilýän ýere aýakýoluna gidilipdir. Hezreti Muhammet (s.a.w) köplenç ýanynda göterýän we namaz okajak wagty sütire (setka) hökmünde ulanýan taýagyň üstüne aýakýoluna gidende ridasyny gerip perde ýasanardy.

Gartaşanda “aýdane” diýlen hurma agajynyň töňňesinden oýup ýasama zerurlygy ýüze çykdy...

Hezreti Muhammet (s.a.w) otagynyň mata tuty bilen bölünip

aýrylan böleginde suwa düşerdi. Öýe suw daşardan getirlerdi. (Baýlaryň öz guýusy bardy. Käbirleri suwy puluna satansoň, Hezreti Muhammet (s.a.w) Rume guýusyny satyn alyp, halkyň hyzmatyna beripdi.)

Hezreti Muhammet (s.a.w) syrkawlan wagty diňe Hezreti Hafsada (r.a) bolan «mirken» atly uly mis legende suwa düşerdi...

Ýaşyl syrçaly tabaklara doldurylan suw bilen täret alardy.

Suwgap hökmünde nudar agajyndan ýasalan «Jümjüme» atly käse ulanardy. Soňky ýyllar Siriýadan getirlip sowgat edilen jamy ulandy. (Ys we sürme gaplary jam deregne ulanandygy hem hadyslarda aýdylýar.)

Hezreti Muhammet (s.a.w) ýere ýazylan deri saçagyň başynda iýip-içýärdi.

Iki sany sebetde bolsa iýip-içilýän zatlar saklanýardy.

Hezreti Muhammet (s.a.w) öýüniň daşyndaky ojak-tamdyry ýakyn goňsusy Harise ibn en-Numan bilen bile ulanýardy.

Aşhanasynyň iň gymmatly goşy elekti. (Hezreti Muhammet (s.a.w) özi barada aýdanda hiç haçan elekden geçirlen undan edilen çörek iýmändigini aýdypdy.) Onuň öýünde çörek bişirmek üçin goýlan däneler daş sokyda döwlüp, kepegi üflenip alnyp, bir gapda ýumşamaga goýlardy, soňam hamyr ýugrulardy.

Yzygiderli ýagdaýda daş degirmen ulanýandygy üçin Hezreti Muhammediň (s.a.w) ellerinde elmydama diýen ýaly ýara bolardy. Ol bu daş sokyny kakasynyň öýünden getiripdi...

Hezreti Muhammet (s.a.w) bir döwüm çörek bilen, ýeke hyrka (don) bilen oňmagyň deňsiz-taýsyz nusgasydyr! Simwolydyr!

Döwlet – belent binalaryňy güjeňlemek bilen döwlet bolmaýar!

Hezreti Aly şeýle diýipdi: **«Adamy ýaşat, döwlet ýaşasyn.»**

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 21.07.2021 ý. Publisistika